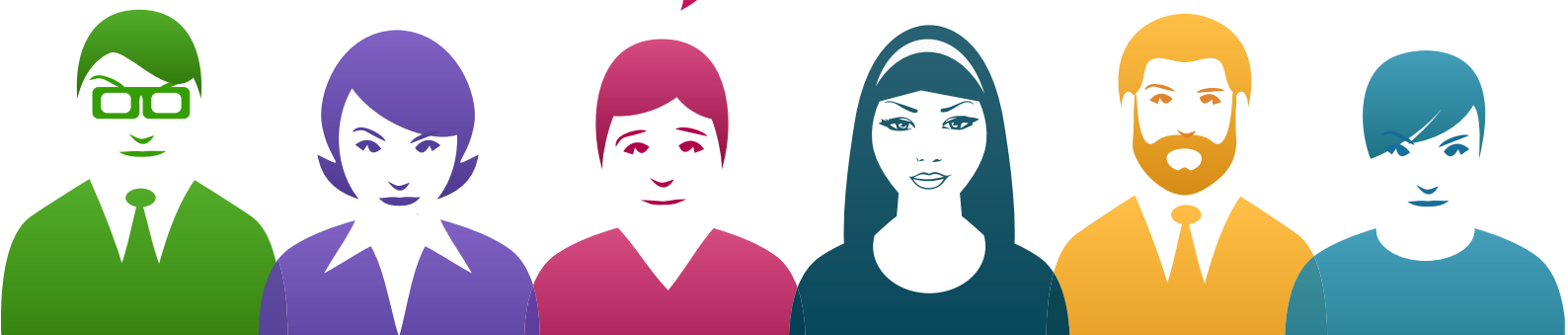

Програма „Форуми
во заедницата“

Community
Forums Programme

Programi
„Forume në bashkësi“

ОПШТИНСКИ БУЏЕТ ЗА ГРАЃАНИТЕ

Овој леток е наменет за единиците на локалната самоуправа за информирање на граѓаните, граѓанскиот сектор (НВО) и бизнис заедницата, за општинскиот буџет и за процесот на подготовка и донесување на буџетот на општината.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

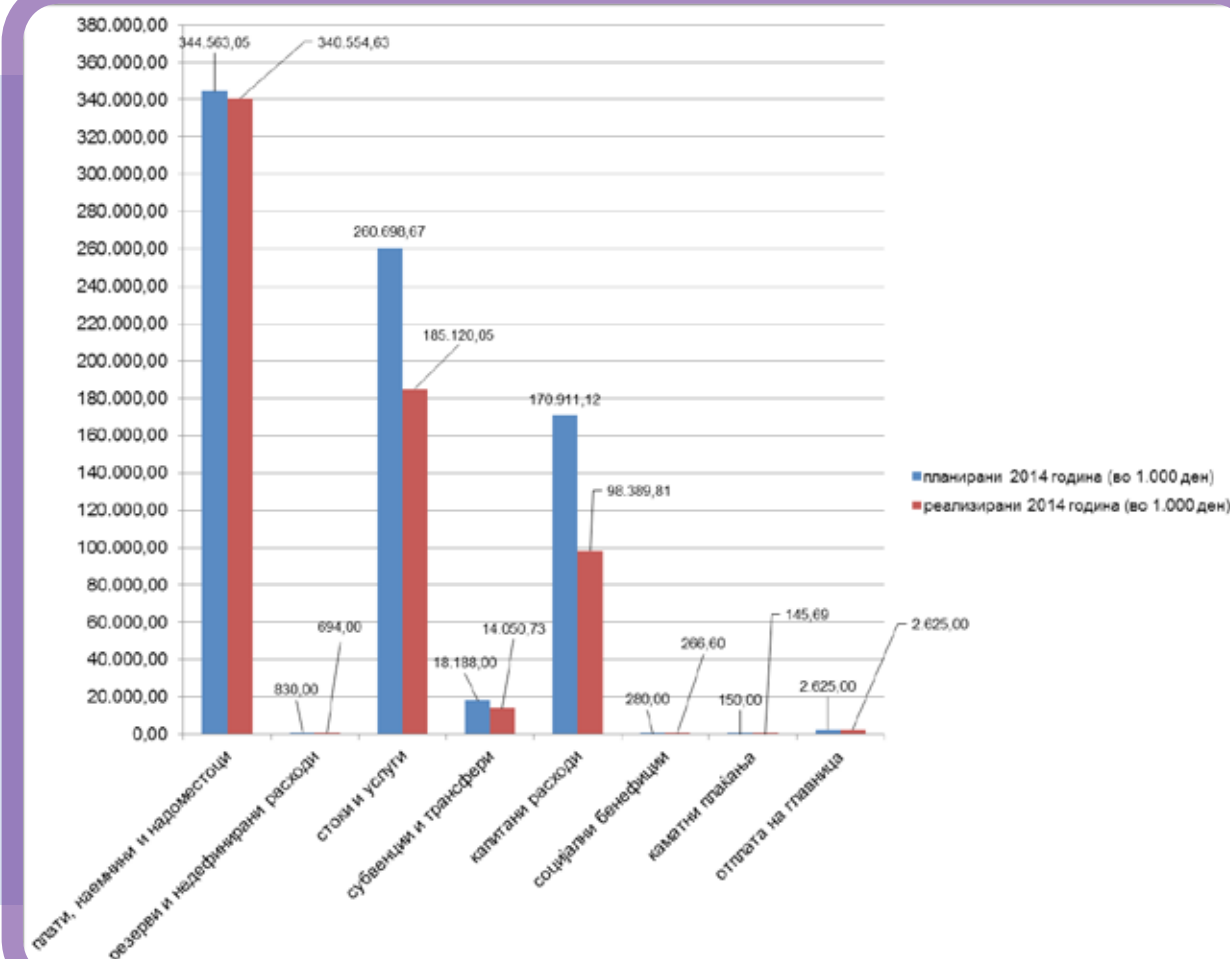
Општината ги уредува и врши работите од јавен интерес на локално ниво, утврдени со закон и е одговорна за нивно извршување. Надлежностите на општината опфаќаат:

- Урбанистичко планирање
- Заштита на животната средина и природата
- Локален економски развој
- Комунални дејности
- Културата
- Спорт и рекреација
- Социјална заштита и заштита на децата
- Образование
- Здравствена заштита
- Заштита и спасување и
- Противпожарна заштита
- Надзор над вршењето на работите од нејзина надлежност и
- Други работи определени со закон.

Што работи општината?

Вкупно планирани и реализирани расходи по видови за 2014 година на вкупниот Буџет на Општина Велес (за сите надлежности)

* Извор: Годишен извештај на Општина Велес

ШТО е општински Буџет?

Буџетот на општината претставува годишен план на приходи и расходи со кои се финансираат работите и надлежностите на општината за една фискална (календарска) година која почнува на 1 јануари, а завршува на 31 декември. Неискористените одобрени средства со буџетот престануваат да важат на 31 декември во тековната фискална година што значи не можат да се префрлат во следната година.

ШТО се приходи на општината?

Приходи се даноци и други задолжителни плаќања утврдени со закон, приливи кои произлегуваат од сопственост на средства (камата, дивиденда, закупнина и слично), надоместоци за дадени добра или услуги, подароци, донации, субвенции и трансфери.

ШТО се расходи на општината?

Расходи се сите плаќања (одливи) од буџетите за одобрени намени, освен отплата на главнината на заемите.

ШТО ЗНАЧИ партициптивно буџетирање?

Партициптивно буџетирање е процес на донесување на одлуки во заедницата на одредено ниво на власт (централно/локално) преку директно и непосредно вклучување на граѓаните во процесот на давање на идеи и предлози за начинот на распределба на јавните средства.

Партициптивно буџетирање на локално ниво значи вклучување на жителите на општината во процесот на подготовка на општинскиот буџет и неговите приоритети заедно со општинската администрација. Ова е демократски процес во кој заедницата во соработка со локалната власт директно одлучува како да се троши/ат дел/ови на буџетот на општината.

ВРЗ ОСНОВА на што се подготвува буџетот?

Основа за подготвување на буџетите се стратешките приоритети на Владата на Република Македонија, фискалната стратегија, предлогот на стратешките планови на буџетските корисници и буџетската политика, како и приоритетите на општините.

КОЈ е одговорен за буџетот на општината?

Градоначалникот е одговорен за подготвување на буџетот на општината и за неговото доставување до Советот на општината како и за неговата реализација.

ШТО е
буџетски
календар?

Буџетскиот календар претставува алатка со која се утврдуваат роковите за планирање и изготвување на буџетот на општината за наредната фискална година.

Активностите по кои се одвива буџетскиот процес се одвиваат во текот на целата година според динамиката на буџетскиот календар кој го донесува Советот на општината.

Во периодот помеѓу месец октомври и декември календарот предвидува конкретни активности кои треба да ги преземе општината со цел да им овозможи на граѓаните да се информираат и вклучуваат активно во подготовката и приоритизација на програмите и проектите во рамките на буџетот на општината.

- Од 1 до 20 октомври: учество на јавни расправи по приоритетите на предлог програмите на идниот општински буџет
- Од 15 до 25 ноември: учество на јавни расправи по текстот на Предлог Буџетот на општината

БУЏЕТСКИ КАЛЕНДАР

Декември-Март	Советот на општината го донесува буџетскиот календар
Најдоцна до 15 Април	Владата ги утврдува стратешките приоритети за наредната Година
Најдоцна до 31 Мај	Фискалната стратегија ја донесува Владата
Април-Мај	Советот на општината го разгледува развојниот план на општината, вклучително со стратешките приоритети на владата и донесената фискална стратегија
Мај-Јуни	Секторот за буџети изготвува известување до буџетските корисници да ги достават предлог-пресметките за наредната година
Јуни-Август	Секторот за буџети врши анализирање на доставените предлог-пресметки и ги одредуваат приоритетите по поднесените барања
Најдоцна до 30 Септември	Министерот за финансии доставува буџетски циркулар
До 20 Октомври	а. Се изготвени нацрт програмите и Градоначалникот ги доставува до Советот б. Советот ги донесува в. Се одржуваат јавни расправи г. Се објавува содржината на предлог програмите
Најдоцна до 15 Ноември	Советот ги донесува предлог-програмите
Од 15 до 25 Ноември	Јавни дебати, јавни расправи, претставување на буџетот на електронските медиуми и прибирање на други предлози од бизнис заедницата, НВО, граѓаните итн.
До 1 Декември	Градоначалникот го доставува предлог буџетот до Советот
Декември	Се води расправа во телата на советот на Општината
Крај на Декември	На седница на Совет на општината се донесува буџетот за наредната година
Јануари	Започнува нова буџетска година

ОД ШТО се состои општинскиот буџет?

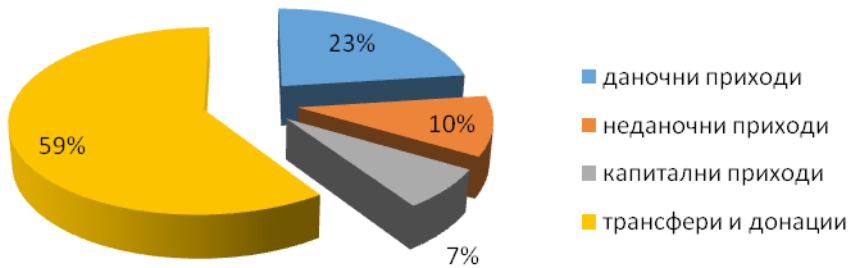
Буџетот на општината го сочинуваат програми и потпрограми согласно нејзините надлежности. На пример: **Програма Ј – Комунални дејности** со потпрограмите Ј0 – Одржување на урбана опрема, ЈН – Урбана опрема, ЈГ – Изградба на системи за водоснабдување, Ј2 – Одведување и пречистување на отпадни води, Ј3 – Јавно осветлување.

ОД КАДЕ општината ги добива парите? или Како се финансира општината?

Работата на општината се финансира од повеќе видови на приходи и тоа:

- **Сопствени извори;**
- **Дотации** на средства од буџетот на Република Македонија и од буџетите на фондовите;
- **Донации** примени од земјата и од странство и
- **Заеми** од Буџетот на Република Македонија, како и од странство со претходна согласност на Владата на Република Македонија.

Структура на вкупни планирани приходи на основниот буџет на Општина Велес за 2015 год.:

* Извор: Нацрт-буџет на Општина Велес

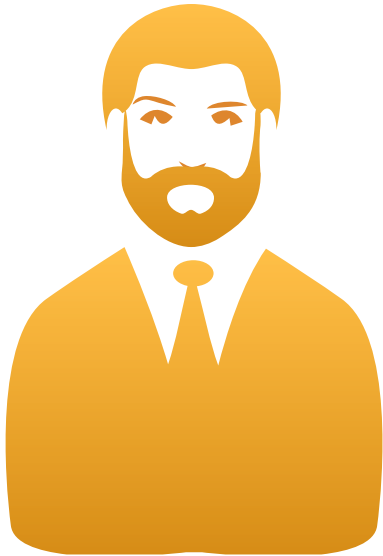
Данокот на имот е одреден со законска одредба која предвидува да се движи меѓу 0,1 – 0,3% од вредноста на имотот. Речиси секаде е 0,1%, но на ова можат да влијаат граѓаните. Истото важи и за осигурувањето два вида данок.

КОИ се сопствени извори на општината?

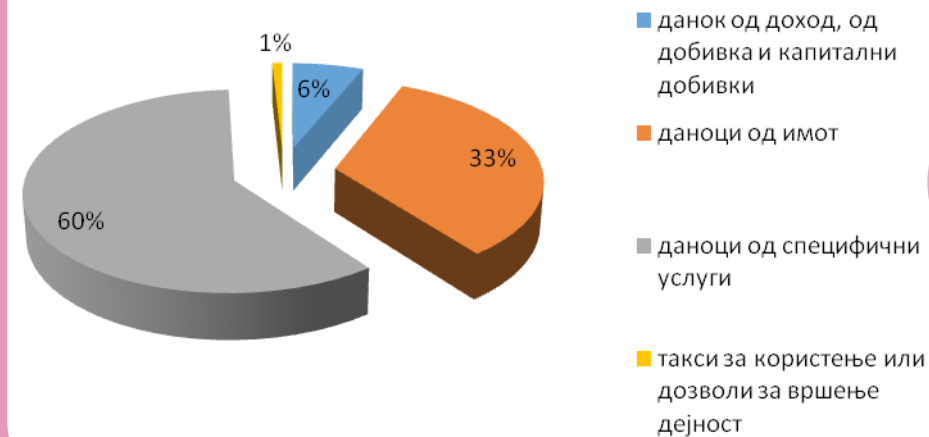
Сопствени извори на финансирање на општината се приходите кои согласно Законот а заради целосно осигурување на концептот на функционална и финансиско-економска самостојност општината, односно општинската администрација и советот самостојно ги одредуваат, утврдуваат и наплаќуваат. Сопствени приходи на општината се:

А) Локални даноци:

- Данокот на имот
- Данокот на наследство и подарок
- Данокот на промет на недвижности и права

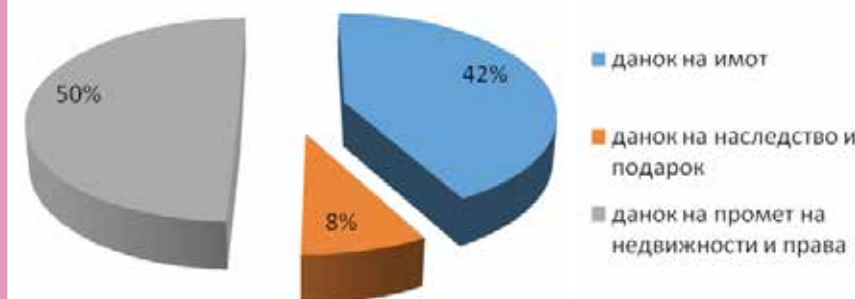
Структура на планирани даночни приходи на основниот Буџет на Општина Велес за 2015 год.:

* Извор: Нацрт-буџет на Општина Велес

Кај структурата на даночни приходи може да се забележи дека најголемо учество имаат приходите остварени од даноците од специфични услуги. Тука спаѓаат комуналните такси за привремен престој, за истакнување на фирма, за регистрација на возила, улично осветлување, уредување на градежно земјиште и други комунални такси.

Структура на планирани даноци на имот во основниот буџет на Општина Велес за 2015 год.:

* Извор: Нацрт-буџет на Општина Велес

Граѓаниите можат да влијаат и на овие приходи на општината за коишто нема законски насок освен економски оправдана цена.

Данокот на имот е јавна давачка, која се плаќа за недвижен имот од страна на правни и физички лица сопственици или корисници на недвижниот имот, односно земјишта (земјоделски, градежни, шумски и пасишта) и згради (станбени згради или станови, деловни згради и деловни простории, административни згради и административни простории, згради и станови за одмор и рекреација и други градежни објекти), освен за оној имот што е со закон ослободен од плаќање.

Б) Локални такси:

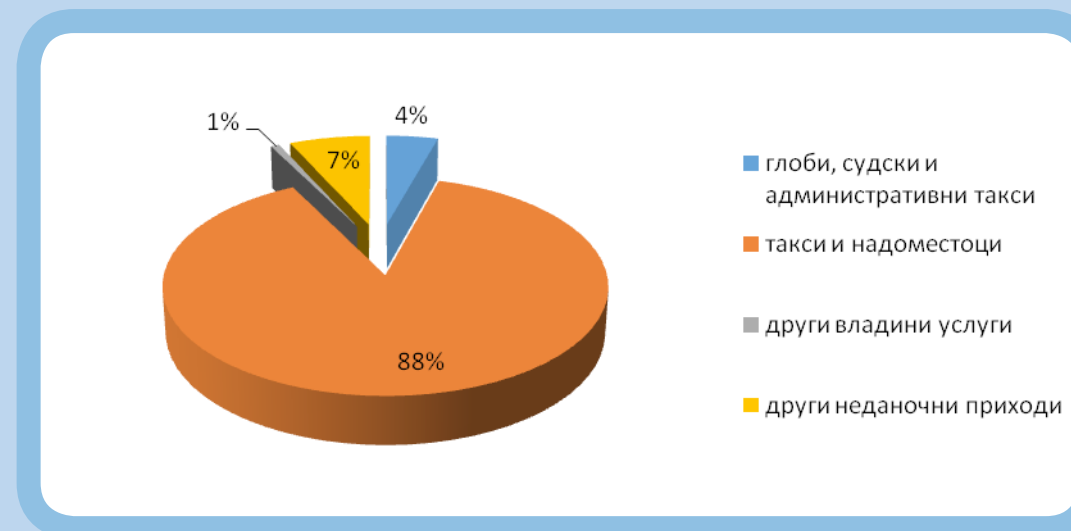
- Комунални такси (фирмарина, јавно осветлување, користење на улици, користење на паркинг, истакнување на реклами, соопштенија и огласи на јавни места и сл.)
- Административни такси (за барања, молби, предлози, пријави, жалби, решенија и сл.)

В) Локални надоместоци:

- Надомест за уредување на градежно земјиште
- Надоместоци од комунална дејност (водоснабдување, канализација, јавен превоз, одржување на јавна чистота, одржување на улици и патна сигнализација и сл.)
- Надоместоци за просторни и урбанистички планови

Структура на планираните приходи од локалните такси и надоместоци во основниот буџет на Општина Велес за 2015 год.:

Локален надоместок е паричен надоместок за покривање на трошоците поврзани со услуги кои општинските органи ги даваат на правни и физички лица, чија висина ја утврдува општината во согласност со закон.

* Извор: Нацрт-буџет на Општина Велес

Г) Приходи од сопственост:

- Приходи од закупнина
- Приходи од камати
- Приходи од продажба на имот

Д) Приходи од парични казни

Ѓ) Приходи од персонален данок од доход наплатени во тековната година:

- 3% од персоналниот данок на доход од физички лица наплатен во општината во која се пријавени со постојано живеалиште
- 100% од персоналниот данок на доход од физички лица кои се занимаваат со занаетчиска дејност регистрирани во општината.

Што се ДОТАЦИИ?

Дотација е трансфер од Буџетот на Република Македонија и буџетите на фондовите до буџетот на општината. Со дотации се обезбедуваат дополнителни приходи за финансирање на надлежностите на општината.

Се распределуваат следните видови на дотации:

- приходи од ДДВ
- наменска дотација
- капитална дотација
- блок дотација
- дотација за делегирана надлежност

Видот, износот и распределбата на дотациите по општини се составен дел на буџетот на Република Македонија и на буџетите на фондовите. Надлежните министерства и фондовите најдоцна до 30 април во тековната година, ги објавуваат утврдените критериуми, процедури и рокови за распределба на наменски и капитални дотации.

Дотациите најчесто се распределуваат од страна на Владата или министерствата според институционални развојни програми и планови. Вообичаено при апликација за капитал-

ните дотации општините можат да ги вклучат граѓаните преку јавни расправи со цел да ги слушнат и имаат во предвид нивните идеи и предлози за аплицирање за конкретни проекти или фондови.

Што се ДОНАЦИИ?

Донации се неповратни средства добиени од влади на други држави или меѓународни организации, како и од домашни или странски правни или физички лица кои се користат за тековни или капитални расходи, во согласност со условите и намените договорени со донаторот.

Намената и начинот на користење на донациите се регулираат со договор меѓу донаторот и градоначалникот, за што претходно согласност дава Советот на општината.

Граѓаните на општината може да учествуваат со нивни идеи и предлози пред и за време на аплицирањето на одреден проект од страна на општината.

ИЗВРШУВАЊЕ на буџетот на општината

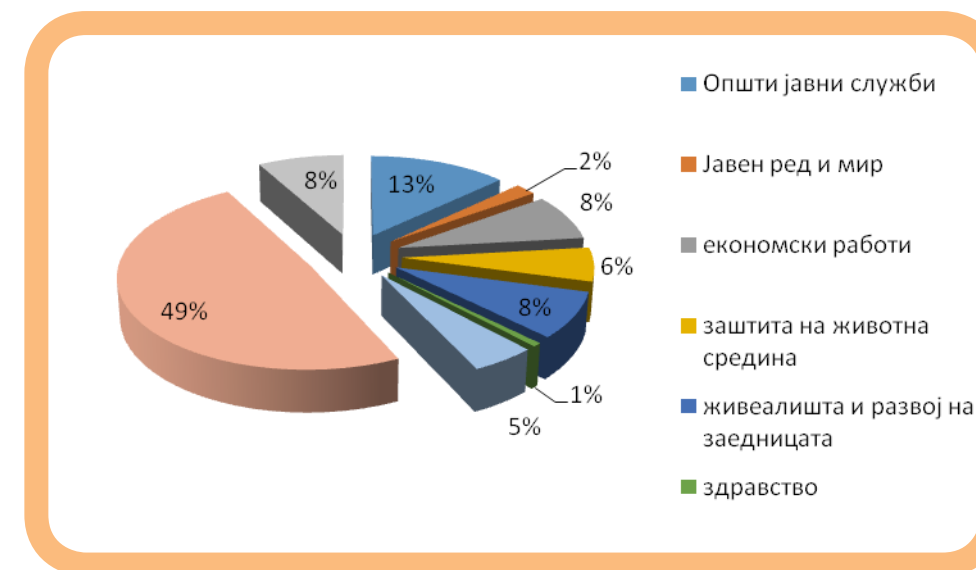
Извршувањето на буџетот на општината значи спроведување на буџетскиот план на приходи и расходи според утврдената рамка на буџетот. Ова опфаќа наплата и евидентирање на приходи и други приливи согласно планот на приходи, како и извршување на плаќања согласно планираните расходи.

Граѓаните освен на расходите можат да влијаат и на приходите на општината. Тие може доколку, ова право да го остварат со помош на невладините организации кои ја следат работата на општината.

ДОНАЦИИ?

ДОТАЦИИ?

Структура на планирани расходи на вкупниот буџет на Општина Велес за 2015 год. по сите надлежности

* Извор: Нацрт-буџет на Општина Велес

Надлежностите на општината се организирани во различни функционални класификации на општинскиот буџет кои во себе содржат повеќе потпрограми. На пример потпрограми кои се опфатени во рамките на функционалната класификација на Животна средина се: Одведување и пречистување на отпадни води; Јавна чистота; Одржување и користење на паркови и зеленило; Заштита на животната средина и други.

ОТЧЕТ И ОДГОВОРНОСТ

Граѓаните имаат право да знаат како се трошат нивните пари.

Обврска на Општинската администрација, Градоначалникот на општината и Советот на општината е континуирано да обезбедуваат информации со коишто ќе се следи извршувањето на буџетот на општината, со јасно дефинирање на точни, конкретни, мерливи и споредливи индикатори со кои ќе се мери не само извршувањето на буџетот туку и степенот на ефикасност, економичност и ефективност.

РЕБАЛАНС НА БУЏЕТОТ

Кога предвидените расходи и/или приходи во буџетот на општината во текот на годината не се остваруваат според планот се подготвуваат измени и дополнувања на буџетот познати како ребаланс на буџетот. Истите ги донесува Советот на општината.

БУЏЕТСКА РЕЗЕРВА

Во буџетот на општината може да се планира буџетска резерва за финансирање на непланирани, или помалку планирани расходи во износ не поголем од 3% од буџетот. Употребата на буџетската резерва ја одобрува градоначалникот на општината.

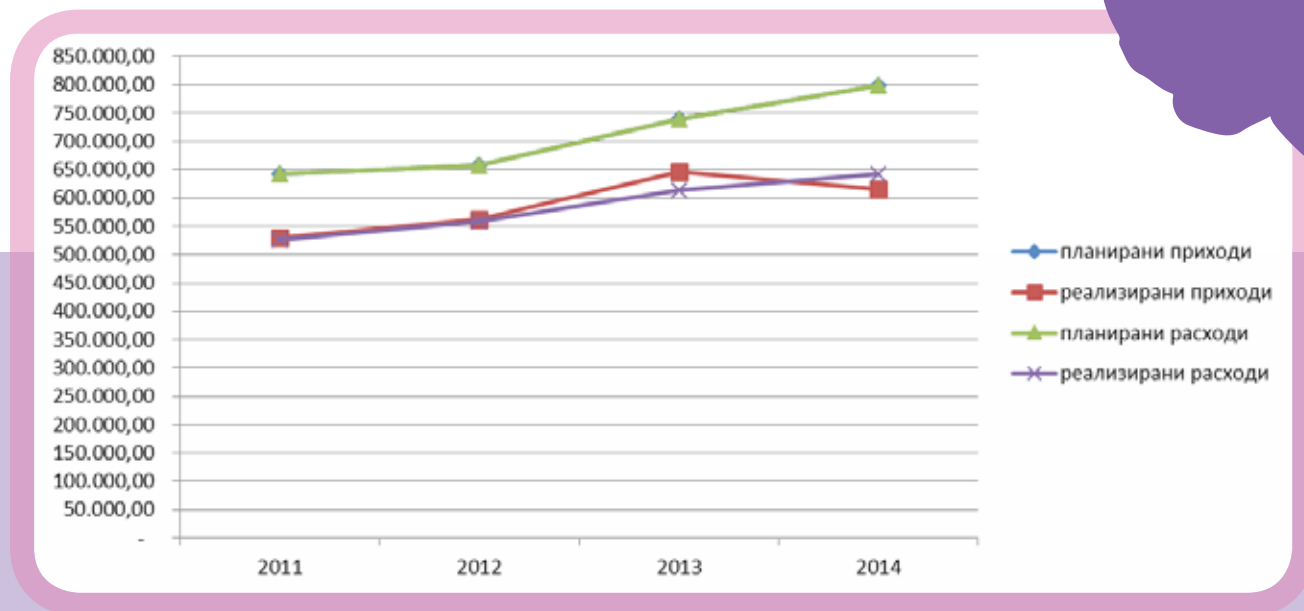
ТРАНСПАРЕНТНОСТ на буџетот на општината

Во текот на реализацијата и извршувањето на буџетот на општината Градоначалникот заедно со општинската администрација подготвуваат и поднесуваат извештаи за јавноста, Советот на општината и другите надлежни институции.

Овие извештаи може да бидат:

- месечни,
- квартални и
- годишни.

Преглед на планирани приходи и расходи во буџетот на Општина Велес во периодот од 2011-2014 година

* Извор: Годишен извештај на Општина Велес

** Планираниите приходи и расходи во буџетот на општината се идентични поради принципот на буџетска рамношежа